



GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2023

Chișinău

**Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea
unor acte normative
(privind implementarea Protocolului nr. 16 la Convenția pentru apărarea
drepturilor omului și a libertăților fundamentale)**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (privind implementarea Protocolului nr. 16 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale).

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Veronica Mihailov-Moraru

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****pentru modificarea unor acte normative
(privind implementarea Protocolului nr. 16 la Convenția pentru
apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale)**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Articolul 4 din Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 8, art. 86), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatul (3), cu următorul cuprins:

„(3) În exercitarea jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională, poate solicita Curții Europene a Drepturilor Omului emiterea unui aviz consultativ în chestiuni de principiu privind interpretarea sau aplicarea drepturilor și libertăților fundamentale prevăzute în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau în protocoalele la aceasta;”.

Art. II. – Legea nr. 789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15–17, art. 64), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 13 alineatul (1) se completează cu litera c¹) cu următorul cuprins:

„c¹) înaintează în plen propuneri privind solicitarea avizului consultativ al Curții Europene a Drepturilor Omului în cadrul unei cauze aflate în examinare, la orice etapă a judecării acesteia;”.

2. Articolul 16 se completează cu litera d¹) cu următorul cuprins:

„d¹) solicită, la necesitate, Curții Europene a Drepturilor Omului emiterea unui aviz consultativ în chestiuni de principiu privind interpretarea sau aplicarea unor drepturi și libertăți prevăzute în Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau de către protocoalele la aceasta;”.

Art. III. – Legea nr. 151/2015 cu privire la Agentul guvernamental (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr. 224-233, art. 455), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 2 alineatul (1) litera e) și la articolul 5 alineatul (2) litera e), cuvintele „limba de stat” se substituie cu cuvintele „limba română”;

2. Articolul 5 alineatul (4) se completează cu litera g) cu următorul cuprins:

„g) prezintă, după caz, observații scrise și participă la audieri în procesul de examinare de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului a cererii de aviz consultativ formulate de instanța națională competentă;”.

3. Articolul 20:

la alineatele (2) și (3), cuvintele „limba de stat” se substituie cu cuvintele „limba română”;

se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Agentul guvernamental asigură traducerea în limba română a avizelor consultative ale Curții Europene a Drepturilor Omului emise în urma solicitărilor adresate de către instanțele naționale ale Republicii Moldova și le plasează pe pagina web oficială a Agentului guvernamental”.

Președintele Parlamentului

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
(privind implementarea Protocolului nr. 16 la Convenția pentru
apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (*privind implementarea Protocolului nr. 16 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*) a fost elaborat de către Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1461/2015 din 3 martie 2017 a fost semnat *Protocolul nr. 16 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptat la Strasbourg, la 2 octombrie 2013* (în continuare – *Protocolul nr. 16*).

În scopul asigurării implementării plenare nu doar a Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (în continuare – *Convenția*), dar și a protocoalelor sale adiționale, se intenționează ratificarea acestui instrument internațional.

Concomitent cu ratificarea se impune ajustarea cadrului normativ național relevant la rigorile stabilite de *Protocolul nr. 16*.

Astfel, în vederea creării mecanismului necesar pentru asigurarea implementării la nivel național a prevederilor protocolului indicat supra a fost elaborat **proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative** (*privind implementarea Protocolului nr. 16 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*).

Scopul proiectului menționat, este revizuirea cadrului normativ intern în conformitate cu prevederile *Protocolului nr. 16*, prin operarea modificărilor în următoarele acte normative:

- Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională;
- Legea nr. 789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție;
- Legea nr. 151/2015 cu privire la Agentul guvernamental.

Adoptarea prezentei legi va contribui esențial la îmbunătățirea mecanismului de conlucrare și interacțiune a instanțelor naționale cu Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare – *CEDO*), consolidând astfel punerea în aplicare a prevederilor *Convenției*.

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Intervențiile realizate prin intermediul prezentului proiect urmăresc introducerea unor reglementări clare pentru a asigura implementarea eficientă a *Protocolului nr. 16*, prin completarea atribuțiilor subiecților competenți cu

posibilitatea de a solicita emiterea unui aviz consultativ în chestiunile de principiu privind interpretarea sau aplicarea drepturilor și libertăților definite în *Convenție*.

Reieșind din prevederile *Protocolului nr. 16*, instanțele supreme ale Înalțelor Părți Contractante vor fi delegate cu competența de a formula solicitări privind emiterea unui aviz consultativ doar în cadrul unei cauze pendinte în fața acesteia, ca urmare solicitarea se va motiva și se vor prezenta aspectele relevante ale contextului juridic și de fapt ale cauzei respective.

Avînd în vedere că CEDO operează în textul *Protocolului nr. 16* cu sintagma **“instanțele supreme ale Înalțelor Părți Contractante”** s-a considerat oportun delegarea competenței de a solicita avize consultative atît **Curții Constituționale**, care este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova (*art. 1 alin.(1) din Legea nr. 317/1994*) cît și **Curții Supreme de Justiție**, care este unica instanță judecătorească supremă (*art.1 alin.(4) din Legea nr. 789/1996*).

În corespundere cu prevederile protocolului vizat, se propune completarea articolului 4 din *Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională* cu alineatul (3), care va statua că în exercitarea jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională va putea solicita CEDO emiterea unui aviz consultativ în chestiuni de principiu privind interpretarea sau aplicarea drepturilor și libertăților fundamentale prevăzute în Convenția Europeană sau în protocoalele la aceasta.

La fel, au fost operate amendamente și în *Legea nr. 789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție*, abilitînd Plenul Curții Supreme de Justiție cu dreptul de a solicita emiterea unui aviz consultativ.

Dat fiind faptul că una din condițiile de adresare la CEDO este **existența unei cauze pendinte în fața instanței naționale** atît în redacția art. 4 alin.(3) din *Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională*, cît și în art.13 alin.(1) din *Legea nr. 789/1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție* s-a indicat expres că doar „în exercitarea jurisdicției constituționale” și respectiv, „în cadrul unei cauze aflate în examinare” poate fi solicitat avizul consultativ al CEDO.

Avizele consultative ale CEDO nu au un caracter obligatoriu (art. 6 din *Protocolul nr. 16*), însă acestea vor avea importanță juridică, fiind pronunțate de Marea Cameră a CEDO și vor constitui o parte din jurisprudența CEDO. Sesizarea CEDO în vederea emiterii unui aviz consultativ nu va împiedica formularea ulterioară a unei cereri individuale în fața CEDO în legătură cu aceeași cauză.

În pofida rolului consultativ, solicitarea avizelor CEDO va asigura pentru Republica Moldova o oportunitate de aliniere a practicii jurisprudențiale ale instanțelor naționale cu cea a CEDO pentru reducerea semnificativă a condamnărilor Republicii Moldova la CEDO și oferirea unui spectru mai larg garanțiilor întru aplicarea corectă în practică a prevederilor ce se referă la protejarea drepturilor fundamentale ale omului.

În art. 3 din *Protocolul 16* este prevăzut dreptul Președintelui CEDO de a **invita orice persoană interesată** să prezinte de asemenea observații scrise sau să ia parte la audieri în interesul bunei administrări a justiției.

În acest context, în *Legea nr. 151/2015 cu privire la Agentul guvernamental* se propune completarea listei atribuțiilor Agentului în domeniul asigurării implementării la nivel național a Convenției, cu competența de a prezenta, după caz, **observații scrise și de a participa la audieri** în procesul de examinare de către CEDO a cererii de aviz consultativ formulate de instanțele naționale competente (Curtea Constituțională sau Curtea Supremă de Justiție).

Având în vedere misiunea Agentului guvernamental nu doar de a reprezenta Republica Moldova la CEDO, dar și a asigura ținerea registrului de stat al hotărârilor și deciziilor CEDO în cauze îndreptate împotriva Republicii Moldova, precum și de a asigura traducerea în limba de stat a jurisprudenței CEDO, s-a considerat oportun de a extinde prevederile art. 20 din *Legea nr. 151/2015* și în privința avizelor consultative ale CEDO. Astfel, prin proiect se propune ca Agentul guvernamental să asigure traducerea în limba română a avizelor consultative ale CEDO solicitate de către instanțele naționale competente ale Republicii Moldova și plasarea lor pe pagina web a Agentului guvernamental.

4. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului nu condiționează alocarea unor sume de bani suplimentare din contul bugetului de stat.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Adoptarea proiectului de lege nu va impune necesitatea modificării altor acte normative.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor *Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional*, proiectul de lege privind modificarea unor acte normative este plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare* și platforma www.particip.gov.md.

Proiectul a fost înregistrat, în conformitate cu pct.179³ din Regulamentul Guvernului, aprobat prin HG nr.610/2018, în Registrul proiectelor de acte normative ale Guvernului cu nr. unic de înregistrare 853/MJ/2022 și remis spre **avizare** și consultare publică. Obiecții a prezentat Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene. Propuneri de îmbunătățire a formulat: Curtea Supremă de Justiție și Consiliul Superior al Procurorilor. Obiecțiile și propunerile au fost înserate în sinteză, iar proiectul de lege a fost ajustat corespunzător. În temeiul pct. 201 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, proiectul de lege a fost supus procedurii de **avizare repetată**. În cadrul procedurii de reavizare, autoritățile interesate au prezentat lipsa de propuneri și obiecții.

7. Constatările expertizei anticorupție

Prin scrisoarea cu nr. ELO23/8522 din 07.02.2023, a fost recepționată expertiza anticorupție în care s-a constatat lipsa factorilor coruptibili.